

Extreem korte wachtlijsten, een hoge productie en 's avonds is de patiënt weer thuis. In de spiksplinter-nieuwe Chirurgische Dagbehandeling kan dat allemaal. Het is een goed geöliede machine waar operaties zelden langer uitlopen dan tien minuten. Desondanks worden er kanttekeningen bij geplaatst. Want in hoeverre is het CDB te rijmen met de academische taakstelling van het UMC St Radboud? 'De trend is onmiskenbaar dat steeds meer patiënten nog dezelfde dag naar huis worden gestuurd.'

RIETJE VAN VLIET

Het is nog rustig in de verpleegzaal van de Chirurgische Dagbehandeling. Mevrouw Driessen zit naast het bed waar in haar zontje Jerreau ligt bij te komen van de operatie die hij zojuist heeft ondergaan. Hij tilt nieuwsgierig zijn hoofd op en volgt nauwlettend de bewegingen van de verpleegkundige die hem vanmorgen heeft opgevangen. Het was vandaag maar een betrekkelijk kleine ingreep, vertelt zijn moeder, wijzend op het enorme verband dat om zijn hoofd zit. De operatie was nodig voor de baha, de 'bone anchored hearing aid'. Een paar weken geleden

'Je hebt hier alles bij elkaar, van OK's tot en met verkoeverkamers en verpleegzaal'

was er in het bot achter het oor een implantaat geplaatst en nu ging het erom of het baha-hoortoestel geplaatst kon worden. Toch was ze vanmorgen gespannen toen ze met de negenjarige patiënt van huis ging.

Het is al de negende keer dat Jerreau in het UMC St Radboud een operatie moet ondergaan. Hij kent inmiddels al heel wat leeftijdgenootjes die net als hij bij de KNO-arts onder behandeling zijn. 'Danny was er vandaag ook. Die ken ik

Operationeel manager Esther van Teeffelen: 'Een strakke planning is heel belangrijk. Als er drie operaties vijf minuten uitlopen, heb je al een vertraging van een kwartier. Daar worden de patiënten onrustig van.'

Chirurgische Dagbehandeling 'BIJ VEEL OPERATIE GEEN OPNAME ME'

nog van een vorige operatie', zegt Jerreau, die weer wat praatjes krijgt. 'We hebben vanmorgen in de wachtkamer samen gespeeld.' In vergelijking met de OK van KNO waar Jerreau de vorige keren werd geholpen, is de nieuwe Chirurgische Dagbehandeling een enorme verbetering, constateert mevrouw Driessen. 'Ik zat daar dan te wachten in een koude hal, vlak bij de uitgang, waar allemaal mensen langs je heen liepen. Nu zit je heel wat comfortabeler en ook voor kinderen is er veel te beleven met al die lachspiegels en zelfs een fotomaker waarmee ze foto's naar huis kunnen versturen.'

Ellie Jacobs, de verpleegkundige die vandaag de familie Driessen onder haar hoede heeft, somt nog meer voordelen op van het nieuwe CDB. 'Je hebt hier alles bij elkaar, van OK's tot en met verkoeverkamers en de dagunits. Voor patiënten en hun familie is dat bijzonder prettig.'

Hoge turn-over

Esther van Teeffelen laat vol trots het nieuwe CDB zien. Zij is als operationeel manager vanaf het begin nauw betrokken geweest bij de inrichting van de ruimtes, het samenstellen van het team en het opstellen van de werkprotocollen. 'Omdat bij ons sprake is van een hoge turn-over moeten de teams goed op elkaar ingespeeld zijn', verklaart ze. 'Iedereen moet bereid zijn om iets van een ander over te nemen, mocht dat nodig zijn. Chirurgen die anesthesiologen helpen met het infuus prikken, is hier geen uitzondering.'

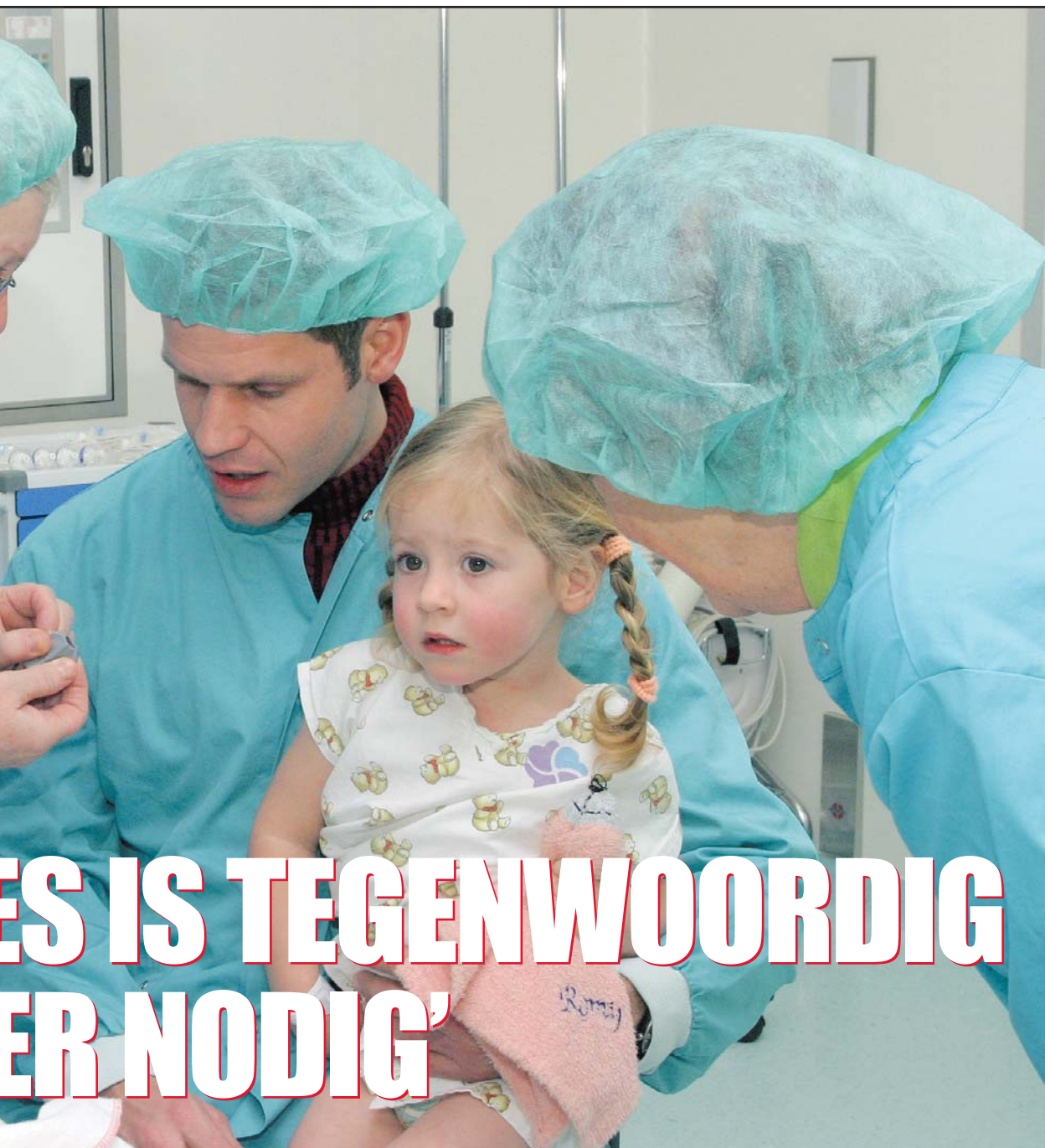
Per OK vinden zo'n acht tot tien chirurgische ingrepen plaats. Van de vijf operatiekamers zijn momenteel er slechts drie in gebruik. Omdat patiënten hier altijd in gezelschap zijn van een vriend, buur of familielid, kan het in de wachtruimte druk zijn. Toch is daar weinig van te merken. 'Een strakke planning is heel belangrijk. Als er drie operaties vijf minuten uitlopen, heb je al een vertraging van een kwartier. Daar worden de patiënten onrustig van. Daarom willen we hun geduld zo min mogelijk op de proef stellen. Tien minuten is voor ons het maximum.'

Voor de begeleidende familieleden ligt dat anders. Zolang de patiënt nog niet uit de verkoeverkamer is, moeten ze wachten. 'Ook dat willen we zo aangenaam mogelijk maken.' De patiënten waarderen het zeer, is nu al de ervaring. Een kopje koffie, speelgoed, leestafels, een zithoek: aan alles is gedacht. 'Belangrijk is ook de houding van onze medewerkers', voegt Van Teeffelen eraan toe. 'Als je patiënten vraagt hoe ze een medische behandeling hebben ervaren, beginnen ze stevast over de manier waarop ze werden begeleid.'

Academisch

Gehaast komt anesthesioloog dr. Niels Bakker binnen. Als hoofd van de CDB is hij een vurig pleitbezorger van chirurgische dagbehandelingscentra, ook in academische ziekenhuizen. 'Natuurlijk zijn de ingrepen hier eenvoudiger dan in het centrale OK-complex', zegt hij, 'maar we werken hier dan ook met veel kleinere teams.'

Als hij eerlijk mag zijn, wordt Bakker een beetje moe om steeds te moeten uitleggen waarom een chirurgisch dagbehandelingscentrum uitstekend te rijmen valt met de academische taken van het ziekenhuis. Om te beginnen noemt hij de patiënten die al bij een specialist van het UMC in behandeling zijn en voor een kleine ingreep

ES IS TEGENWOORDIG ER NODIG'

Foto's: Jan van Teeffelen

liever niet naar een ander ziekenhuis willen. 'Belangrijker is dat wij hier in het CDB patiënten onder narcose kunnen onderzoeken. Voor de afdeling Oncologie bijvoorbeeld kunnen we biotjes nemen.'

Er is nog een belang mee gemoeid, aldus Bakker. Hij wijst op de korte wachtlijsten bij de CDB. 'Als artsen bij een patiënt op de poli iets verontrustends ontdekken, kan deze hier snel terecht. En kijk naar Kinderchirurgie. Voor een eenvoudige ingreep als bij een liesbreuk moest men tot voor kort één jaar wachten! Dat hebben we nu teruggebracht tot acht weken.' De CDB vindt hij dan ook het visitekaartje van het UMC St Radboud. 'Over een tijdje weet iedereen: daar kun je snel terecht.'

'Rangen en standen kennen we hier eigenlijk niet'

Bakker wijst op de ontwikkelingen in de Verenigde Staten. 'Zo'n driekwart van alle ingrepen vindt daar plaats in dagbehandelingscentra. In Nederland komen we nog niet uit boven de vijftig procent.' Zeker, in het UMC is het patiëntenaanbod veel ingewikkelder, haast Bakker zich deze cijfers te nuanceren, 'maar de trend is onmiskenbaar dat er steeds meer patiënten nog dezelfde dag van de operatie naar huis worden gestuurd.'

Het wetenschappelijk onderzoek dat binnen het CDB wordt verricht, is dan ook gericht op allerlei nieuwe chirurgische technieken die dagbehandeling mogelijk maken. 'Of het nu een kijkoperatie is of kniebandchirurgie, opname is in principe niet meer nodig.' Daarnaast houden anesthesiologen zich bezig met het ontwikkelen van lokale

verdoovingstechnieken. 'Er is ook veel winst te behalen met onderzoek naar postoperatieve pijnbestrijding. Voor verzekeraars is het interessant als een patiënt snel met een pijnkatheter naar huis kan.'

Tosties

In het binnenste gedeelte van de CDB, waar de steriele ruimtes zich bevinden, komt tussen de middag de geur van tosties je tegemoet. Kennelijk is de lunch in de koffiekamer voor de OK-teams begonnen. 'Leuk werken hier', zegt operatieassistente Lidwien de Haan, terwijl ze haar boterhammen te voorschijn haalt. 'Het tempo ligt hoog maar de werksfeer is zo goed dat je er niets van merkt. Rangen en standen kennen we hier eigenlijk niet.' Haar collega, anesthesieassistente Lize Lamee, knikt: 'Snel schakelen van het ene specialisme naar het andere, dat maakt het werken op de CDB zo dynamisch.'

KNO-arts dr. Emmanuel Mylanus komt erbij zitten. Vanmorgen heeft hij vier titanium implantaties voor zijn

State of the art

Het chirurgische dagbehandelingscentrum CDB is op 1 november vorig jaar in gebruik genomen. Behalve vijf operatiekamers herbergt het een verkoeverkamer, twee verpleegzalen en een centrale wachtruimte. Het complex is volledig afgestemd op een snelle logistiek. Om die reden zijn er lichtgewicht bedden aangeschaft waarmee de patiënt soepel van de ene ruimte naar de andere vervoerd kan worden.

De inrichting van al deze ruimtes is op en top. In de OK's is de klassieke kar met diathermie-apparatuur vervangen door een chirurgische pendel, hetgeen de bewegingsruimte rond de operatietafel vergroot. Ook de monitoren zijn aan deze pendels bevestigd, waardoor de operateur de röntgenbeelden op elke gewenste hoogte kan bekijken. Alle beelden kunnen op dvd worden vastgelegd en in de toekomst ook digitaal gekoppeld worden aan de elektronische patiëntendossiers.

Met de ingebruikneming van de CDB zijn de dagunits van Chirurgie en KNO opgeheven. Alle verpleegkundigen zijn opgegaan in het nieuwe CDB-team. Speciaal voor het chirurgische dagbehandelingscentrum is een nieuwe functie in het leven geroepen: die van logistiek medewerker. Deze assisteert de instrumenterende bij het opdekken van de instrumententafel, doet bestellingen bij de apotheek, de centrale sterilisatieafdeling, het magazijn of extern, en is verantwoordelijk voor de beddenlogistiek.

rekening genomen. Vijf jaar geleden moesten de patiënten daarvoor worden opgenomen, vertelt hij, nu zijn ze 's avonds na de operatie weer thuis. 'Alleen als er na afloop chirurgische complicaties te verwachten zijn, houden we de patiënt hier', licht hij het opnamebeleid toe. 'Het voordeel is dat we in de CDB echt als een dubbelteam werken, samen met de anesthesist.'

De samenwerking reikt echter verder dan alleen op de afdeling. Niet alleen de patiënt wordt de volgende dag gebeld. Mylanus: 'Een centrum voor chirurgische dagbehandeling vereist naadloos op elkaar afgestemde administratieve processen. Patiënten krijgen een brief voor de huisarts mee die ze binnen 24 uur bij de huisarts moeten afgeven. Stel dat er thuis iets met de patiënt gebeurt, dan moet de huisarts precies weten wat we gedaan hebben.' Aan tafel schuift Martien Derks aan. Hij werkt bij Tandheelkunde en is straks bij een operatie aanwezig waarbij Mylanus een ingebracht implantaat vrijlegt. Daarop moet later een kunststof neusprothese bevestigd worden. Derks is specialist in het maken van dergelijke 'epitheses' en beoordeelt samen met de arts of de bevestigingspunten voor de kunstneus op de goede plek zitten. Twaalf uur heeft hij nodig om in zijn eigen werkruimte een neus te modelleren en pasklaar te maken.

Zolang duurt het in de operatiekamer gelukkig niet. Nadat de patiënt is weggereden naar de verkoeverkamer, staat de OK vijf minuten leeg. In de opdekrimte worden voorbereidingen getroffen voor een nieuwe operatie. De volgende patiënt is al in aantocht. In de wachtruimte speelt een jongetje onder het toezien oog van zijn moeder. Aan tafel zit een oudere man te wachten tot zijn vrouw van de verkoeverkamer naar de verpleegzaal wordt gebracht. Bij de deur zwaait Jerreau Driessen. Hij mag naar huis. ■

